

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Structuurvisie en bestemmingsplan buitengebied Achtkarspelen

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

15 oktober 2012 / rapportnummer 2702-37

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Achtkarspelen wil het ruimtelijke beleid voor haar buitengebied vastleggen in een structuurvisie en in een bestemmingsplan. De intentie van het beleid is om ontwikkelingen ruimte te bieden voor een leefbaar en economische gezond buitengebied met behoud van de kwaliteiten van het landschap. De *structuurvisie* biedt een kader voor het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen die wenselijk zijn om de kwaliteit van het landschap te behouden maar niet op korte termijn concreet zijn. Met het *bestemmingsplan* is beoogd de bestaande situatie adequaat juridisch planologisch te regelen en planontwikkelingen mogelijk te maken die in de komende planperiode verwacht worden en gewenst zijn.

Vanwege de nabijheid van Natura 2000-gebieden en omdat zowel de structuurvisie als het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag in deze procedure is de gemeenteraad.

De volgende punten beschouwt de Commissie voor de m.e.r. (verder: de Commissie)¹ als hoofdpunten voor het op te stellen milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het planMER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een integrale visie op de gewenste ontwikkeling van het buitengebied voor de korte en langere termijn, met duidelijk omschreven ambities. Gebruik daarbij voor de structuurvisie een tijdshorizon die verder reikt dan de eerstkomende planperiode van 10 jaar. Maak de hiërarchische relatie tussen de structuurvisie en bestemmingsplan duidelijk en geef aan op welke wijze in het bestemmingsplan rekening kan worden gehouden met de ambities voor de lange termijn. Beschrijf hierbij hoe respectievelijk vanuit de lange- en korte termijnvisie de alternatieven tot stand komen;
- de 'milieugebruiksruimte' in het gebied, die mede bepaald wordt door natuur (vermestende en verzurende stoffen, verstoring), geur, landschap en cultuurhistorie. De maximale mogelijke effecten van het voornemen op natuur, door o.a. depositie van verzurende/vermestende stoffen op de Natura 2000-gebieden. Neem een Passende beoordeling in het planMER op wanneer significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten;
- een omschrijving en onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie;
- de positieve en/of negatieve effecten van het plan op de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit en het landschap.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het planMER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig leesbaar zijn met voldoende onderbouwend kaartmateriaal² en moet een goede afspiegeling van het MER vormen. Naast het geven van milieu-informatie over planalternatieven kan het

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

² Voorzien van duidelijke schaal en legenda.

planMER een belangrijke rol vervullen als communicatiemiddel bij beide planprocedures en bij het politieke besluitvormingsproces.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het planMER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt voort op de notitie reikwijdte en detailniveau, planMER, structuurvisie Buitengebied 2012 en Bestemmingsplan Buitengebied 2012 (verder: notitie R&D).³

2. Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

De gemeente wil volgens de notitie R&D haar ruimtelijk beleid voor het buitengebied herzien omdat de laatste jaren in het plangebied veel ontwikkelingen gaande zijn. Deze ontwikkelingen zijn beschreven in de Kadernota Buitengebied 2012 (verder: de kadernota). De kadernota vormt de basis voor zowel de structuurvisie als het bestemmingsplan. In de structuurvisie wil de gemeente het accent leggen op de gewenste ontwikkelingsrichting van het gebied.

In de kadernota is de visie voor landbouw, niet-agrarische bedrijvigheid, recreatie en landschap opgenomen. De gemeente wil planologisch ontwikkelingsmogelijkheden bieden voor schaalvergroting voor melkveehouderijen, uitbreiding van recreatieve activiteiten, functieverandering van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreiding van niet agrarische bedrijven. Als randvoorwaarde geldt dat het landschap de vorm van de ontwikkelingen bepaalt teneinde het karakter van het landschap te behouden.

De Commissie is van mening dat de kadernota een goed beeld geeft van het gebied. Breng in het planMER de hiërarchische relatie tussen de structuurvisie en bestemmingsplan duidelijk in beeld. De Commissie adviseert dat te doen door de in de nota genoemde doelen en ambities van beide planniveaus te vertalen naar bouwstenen voor alternatieven en naar toetsingscriteria ten behoeve van de alternatievenvergelijking.

2.2 Beleid en wet- en regelgeving

De beleidsmogelijkheden in het bestemmingsplan worden deels bepaald door de bovenlokale context, zoals provinciaal en landelijk beleid en regelgeving en ontwikkelingen daarin. Dit kader is deels beschreven in de kadernota. Neem in het planMER een overzicht op van de relevante kaders en benoem de eisen en randvoorwaarden voor het voornemen die daaruit voortkomen. Betrek daarbij in ieder geval:

- de ruimtelijk relevante regelgeving waaronder de Wet geurhinder en veehouderij, de Natuurbeschermingswet 1998, het Barro, en de Provinciale Verordening Romte Fryslân;

³ Notitie R&D van 27 juni 2012

- rijks-, provinciaal beleid en intergemeentelijk beleid waaronder de (concept) Natura 2000-beheerplannen, de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) en de Regiovisie Noordoost-Fryslân.

Gemeentelijk beleid

Ga tevens in op de rol die de gemeente kan spelen bij de landschappelijke inpassing van ontwikkelingen via de methode “Nije Pleats”.

Ontwikkelingen beleidskader stikstofdepositie

Ten tijde van het opstellen van dit advies is de inhoud en de werking van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) nog niet bekend. Als deze bij het vaststellen van het bestemmingsplan in werking is, is het een relevant beleidskader. Indien de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven adviseert de Commissie na te gaan wat de PAS betekent voor de alternatieven en de milieueffecten van het voornemen.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Voorgenomen activiteit

Het planMER wordt primair gericht op de milieugevolgen van de melkrundveehouderij en mestvergistings alsmede op de gevolgen van de ontwikkeling van de intensieve veehouderij voor zover de gemeente voor deze bedrijfstak planologische ruimte biedt. In de notitie R&D zijn twee voornemens onderscheiden:

- de structuurvisie, en
- het bestemmingsplan.

De Commissie adviseert in het planMER duidelijk te beschrijven welke onderdelen deel uitmaken van de structuurvisie en welke van het bestemmingsplan.

De structuurvisie

De Commissie is met de gemeente van mening dat het huidige landschap een belangrijke kwaliteit van het gebied vormt. Om deze kwaliteit voor een langere periode zeker te kunnen stellen zijn economische dragers nodig die oog hebben voor de kwaliteiten van het landschap. In aanmerking genomen dat de bescherming van de nationale landschappen niet langer een onderdeel is van het Rijksbeleid zal de noodzaak voor deze economische dragers toenemen.

De onderdelen van de structuurvisie zoals die zijn opgenomen in de notitie R&D onderscheiden zich naar de mening van de Commissie niet duidelijk van de doelstellingen voor het bestemmingsplan. Om de functie van de structuurvisie duidelijk tot haar recht te laten komen adviseert de Commissie de gemeente ook de kansen en de ruimtelijke mogelijkheden voor andere belangwekkende economische dragers van het gebied voor een langere termijn dan de komende planperiode te verkennen. Deze verkenning kan een beschrijving omvatten van:

- de ontwikkeling van de bestaande economische dragers;

- mogelijkheden voor nieuwe dragers (bijvoorbeeld energietoepassingen, natuurbeheer, recreatie, functievermenging);
- de ruimtelijke mogelijkheden voor het versterken van de vitaliteit van de agrarische sector;
- de afstemming tussen de kernen en het buitengebied;
- de ontwikkeling van de infrastructuur.

Met deze ruimtelijke verkenning en het beschrijven van de effecten daarvan, kan onderzoek verricht worden naar de kansen en knelpunten die voor het milieu verwacht kunnen worden. Deze verkenning kan mogelijk aanleiding zijn om binnen het plangebied een nadere zonering van functies uit te werken. Daarnaast kan de informatie gebruikt worden als toetsingskader voor toekomstige “postzegelplannen”.

Het bestemmingsplan

Geef op hoofdlijnen een overzicht van alle planonderdelen van het bestemmingsplan en bespreek welke wel en welke niet in het MER worden onderzocht. Beschrijf in het planMER hoeveel ontwikkelruimte (aantallen en hectares) maximaal mogelijk wordt gemaakt voor activiteiten die aanzienlijk milieugevolgen kunnen hebben – al dan niet in cumulatie. Ga daarbij ook in op de niet m.e.r.- (beoordelings)plichtige ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt zoals mestvergistingsinstallaties, niet-agrarische bedrijvigheid en (verblijfs)recreatie. De ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan op basis van flexibiliteitsbepalingen (wijzigingsbevoegdheden, binnenplanse afwijkingsbesluiten) moeten ook worden meegenomen bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit.

Met name in het landelijke gebied is het soms lastig om te bepalen welke elementen nu behoren tot het voornemen en welke tot de referentiesituatie (zie §3.3 van dit advies). De Commissie hanteert hierin de basisregel dat alles waarover (opnieuw) een besluit kan worden genomen onderdeel is van het voornemen. Daarmee behoren de volgende elementen in het bestemmingsplan tot de voorgenomen activiteit:

- alle nieuwe activiteiten en (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund;
- (her)bestemmingen die wel zijn vergund, maar (nog) niet gerealiseerd, voor zover ze niet onder de autonome ontwikkeling vallen. Hieronder vallen dus niet benutte vergunningruimte, maar ook de gestopte bedrijven, waarvan de vergunning nog geldig is;
- “illegale” situaties die worden gelegaliseerd.

3.2 Alternatieven en milieugebruiksruimte

Bepaal allereerst de milieugebruiksruimte in het plangebied voor zowel de structuurvisie als het bestemmingsplan.

3.2.1 Milieugebruiksruimte

De structuurvisie

Door de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden, waardevolle landschappen en milieugevoelige bestemmingen is de ontwikkelruimte binnen de gemeente beperkt. De Commis-

sie adviseert daarom om de haalbaarheid en eventueel benodigde randvoorwaarden voor de ontwikkelingsmogelijkheden in beeld te brengen. Voor het bepalen van deze mogelijkheden raadt de Commissie aan de milieugebruiksruimte te bepalen aan de hand van de volgende systematiek:

- 1) Inventariseer welke waarden door de beoogde ontwikkelingen beïnvloed kunnen worden;
- 2) Geef de omvang aan van de ruimte die er is voor een toename van de milieubelasting. Dit wordt bepaald door de wet- en regelgeving voor onder meer natuur, geur, lucht en geluid. Ga voor zover relevant ook in op provinciaal en landelijk beleid;
- 3) Bepaal, voor zover deze voorwaarden niet volgen uit de regelgeving, criteria aan hand waarvan getoetst kan worden of ontwikkelingen al dan niet wenselijk zijn in bepaalde gebieden. Besteed daarbij in het bijzonder aandacht aan de landschappelijke kwaliteiten van het gebied;⁴
- 4) Beschrijf met behulp van bovenstaande informatie de ruimte die er is voor de toename van milieubelasting;
- 5) Inventariseer de effecten van de beoogde ontwikkelingen en tracht door (ruimtelijke) variatie in de ontwikkelingen de hoeken van het speelveld in beeld te krijgen;
- 6) Geef aan of er knelpunten kunnen ontstaan;
- 7) Wijs, voor zover noodzakelijk, op grond van deze verkenning zoekgebieden voor bepaalde ontwikkelingen en/of functies aan.

Het bestemmingsplan

- 1) Breng de behoefte aan uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van activiteiten met milieueffecten zoals intensieve veehouderij, rundveehouderij en niet-agrarische activiteiten in beeld;
- 2) Bepaal aan de hand hiervan de verwachte toe- en/of afname van de emissie van stikstofverbindingen en geur als de gewenste uitbreidingen of vestigingen gerealiseerd zouden worden;
- 3) Geef aan welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven wil en kan geven in het op te stellen bestemmingsplan, op basis van de beschikbare ruimte, de reële behoefte en de toe- en afname in milieubelasting;
- 4) Breng de maximale milieueffecten van het bestemmingsplan in beeld zoals de toename van stikstof, geur en geluid in een worst case scenario;
- 5) Ontwikkel bij signalering van knelpunten alternatieven op basis van de sturingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Naast de in de notitie R&D genoemde indeling van ontwikkelruimte naar omvang van het bedrijfsareaal, kan bijvoorbeeld aan aanvullende zonering, specifieke ontwikkelruimte voor landbouw in (deel)gebieden of het faciliteren van bedrijfsverplaatsingen worden gedacht (zie ook § 3.2.2 van dit advies);
- 6) Wanneer blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de ontwikkelbehoefte, maak dan inzichtelijk welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden, of als dat niet of onvoldoende mogelijk blijkt, welke prioriteiten of voorwaarden worden gesteld.

⁴ Voor de aantasting van het landschap bestaan geen grenswaarden zoals bij geur en geluid. Om de effecten toch te kunnen toetsen is het van belang dat gemeente aangeeft wat zij aanvaardbaar acht.

3.2.2 Alternatieven

In de notitie R&D is niet aangegeven welke alternatieven worden onderzocht. Alvorens alternatieven worden uitgewerkt, worden volgens de notitie R&D eerst de milieueffecten van de referentiesituatie en de voornemens vastgesteld. Op basis van de uitkomsten wordt bepaald waar sturing van de ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk en wenselijk is.

De structuurvisie

De Commissie adviseert om de scope van de structuurvisie te verbreden en daarbij, naast de agrarische ontwikkelbehoefte, ook andere relevante dragers voor de leefbaarheid in het buitengebied te betrekken en in de alternatiefontwikkeling en afweging mee te nemen. Op basis van een dergelijke analyse kunnen wellicht zones of locaties worden aangewezen met groeipotenties.

Het bestemmingsplan

De Commissie adviseert duidelijk onderscheidende alternatieven uit te werken. Een van de alternatieven moet de maximale planologische mogelijkheden bevatten. De maximale variant wordt onder meer bepaald door mogelijkheden van bouwvlakvergroting (tot 3 hectare), mogelijkheden voor niet grondgebonden nevenactiviteiten en de mogelijkheden voor mestvergistingsinstallaties.

De Commissie gaat er van uit dat de landschappelijke inpassing in acht wordt genomen via de methode "Nije Pleats". Hierbij zijn subvarianten denkbaar met meer of minder ontwikkelingsruimte of een subvariant waarbij de bouwvlakvergroting samengaat met de sanering van agrarische bouwblokken van stoppende agrarische bedrijven. Zo is bijvoorbeeld een differentiatie mogelijk in (voormalige) agrarische bedrijven die een andere functie krijgen (bv wonen) met agrarische kleinbedrijven (5 - 15 ha) en volwaardige agrarische bedrijven, en kan daaraan verschil in ontwikkelruimte worden gekoppeld.

De Commissie merkt op dat het van belang is om met het MER tot een wenselijk en uitvoerbaar alternatief te komen. Zij wijst er daarom op dat een bestemmingsplan uitsluitend kan worden vastgesteld indien vooraf zeker is gesteld dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. Indien uit de natuurtoets (Passende beoordeling) blijkt dat een mogelijke aantasting niet is uit te sluiten, adviseert de Commissie een alternatief te onderzoeken waarbij de aantasting voorkomen kan worden.

3.3 Referentiesituatie

De (milieueffecten van) de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het planMER, waarmee het voornemen en de alternatieven vergeleken moeten worden. Het is belangrijk om een goed beeld te krijgen van de referentiesituatie. Hierdoor wordt bepaald welke milieuruimte er nog is voor verdere ontwikkelingen. De Commissie adviseert om de gehanteerde referentiesituatie te onderbouwen.

Huidige situatie

- De feitelijke bestaande situatie: alle vergunde activiteiten die al zijn gerealiseerd en in stand gehouden zijn.⁵

De Commissie adviseert, waar mogelijk kwantitatief, met bijvoorbeeld recente CBS-cijfers te onderbouwen dat zoals in de notitie R&D is aangegeven de vergunde situatie als de huidige feitelijke kan worden beschouwd.

Autonome ontwikkeling

- Toekomstige zekere ontwikkelingen binnen en buiten het plangebied:
 - het deel van de reeds bestemde en tevens vergunde ruimte dat met grote zekerheid op korte termijn ingevuld wordt;⁶
 - activiteiten waarover nog geen (ontwerp) besluit is genomen horen in principe **niet** tot de autonome ontwikkeling. Dit betekent dat de te verwachten ontwikkeling van veehouderijbedrijven niet tot de autonome ontwikkeling behoort.
- Generieke beleidsontwikkelingen zoals het Besluit Huisvesting en het NSL.

In het geval van onzekerheden adviseert de Commissie om te werken met bandbreedtes en op basis van een gevoeligheidsanalyse aan te tonen in hoeverre het bestemmingsplan realiseerbaar is.

Beargumenteer waarom ontwikkelingen wel of niet zijn meegenomen en waarom ze gezien worden als huidige situatie, autonome ontwikkeling of onderdeel van het voornemen.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen / milieugevolgen van de ontwikkelingen in het plan

Het planMER moet de gevolgen beschrijven van alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen.

Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied. Breng bij de beschrijving van milieugevolgen de effecten –waar relevant– ook cumulatief in beeld.

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Het benodigde detailniveau voor de structuurvisie en voor de bestemmingsplannen kan dus verschillen. De structuurvisie heeft een abstracter niveau dan het bestemmingsplan. Voor de effectbeschrijving van de structuurvisie kan over het algemeen volstaan worden met een

⁵ Eventuele “illegale” situaties, zoals agrarische bedrijven die een groter aantal dieren houden dan in de vergunning en het vigerende bestemmingsplan is opgenomen, behoren niet tot de huidige situatie; het bestuur kan immers kiezen om deze situatie met de bestemmingsplanwijziging te legaliseren, dan wel om handhavend op te treden.

⁶ Naast afwijkingsbesluiten in de omgevingsvergunningen kan ook sprake zijn van ‘oude’ projectbesluiten en wijzigingsplannen die in de afgelopen jaren zijn vastgesteld, maar nog niet gerealiseerd. Als ze binnenkort wel worden gerealiseerd zijn ze onderdeel van de autonome ontwikkeling.

kwalitatieve beschrijving terwijl bij het bestemmingsplan, waar mogelijk, een kwantitatieve benadering gewenst is.

Om het bestemmingsplan te kunnen toetsen aan wettelijke normen en beleid dient het planMER de milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die maximaal mogelijk worden gemaakt. Beschrijf bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij de depositie van verzurende en vermestende stoffen) de effecten kwantitatief. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven, is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Geef indien relevant bandbreedtes, leemten in kennis en onzekerheden in de effectbeschrijving weer.

4.2 Landschap en cultuurhistorie

In de notitie R&D is aangegeven dat het behoud van de kwaliteiten van het landschap een essentieel onderdeel is van het ruimtelijke beleid. Daarbij wordt in de notitie R&D opgemerkt dat met name de agrarische sector één van de “dragere” vormt van deze landschappelijke waarden. Daarom wil de gemeente aan deze dragere ruimte bieden voor ontwikkelingen. Wel dient de vorm van ontwikkelingen aangepast te worden aan het landschap.

In de kadernota zijn verschillende landschapstypen onderscheiden. Grofweg kan onderscheid gemaakt worden tussen het kleinschalige besloten landschap dat deel uitmaakt van (het nationaal landschap) de Noardlike Fryske Walden en een open landschap langs de Lauwers en Oude Ried. Typerend voor het besloten landschap is de kleinschalige percelering met elzensingels en houtwallen op de perceelsgrenzen. Ook komen in het gebied pingoruïnes in hoge concentraties voor, landschapselementen die een weerslag zijn van geo(morfo)logische processen die meer dan 10.000 jaar geleden hebben plaatsgevonden. De Commissie adviseert inzicht te geven in de ligging van de landschappelijke waarden met behulp van kaartmateriaal. In de kadernota is aangegeven dat intergemeentelijk een visie op het landschap is ontwikkeld.⁷ Tevens wil de gemeente aan de hand van de “Nije Pleats” methode eisen stellen aan de landschappelijke inpassing van ontwikkelingen.

Ga naast de afzonderlijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden in op de samenhang tussen deze waarden binnen het plangebied. De Commissie is van mening dat met behulp van de beschreven en reeds toegepaste methodiek Nije Pleats ontwikkelingen op zorgvuldige wijze in het landschap ingepast kunnen worden. Geef daarnaast aan op welke wijze in het bestemmingsplan geborgd wordt dat nadelige gevolgen op de waardevolle landschappelijke waarden worden voorkomen of beperkt. Dit kan bijvoorbeeld door kwetsbare zones met beperking voor herinrichting en zones voor compensatie van elzensingels/houtwallen aan te wijzen.

⁷ Het rapport “Boer en landschap” van Bosch en Slabbers landschapsarchitecten.

4.3 Natuur

De Commissie adviseert om (ook niet beschermde) natuurwaarden binnen het plangebied in beeld te brengen. Geef van zowel de natuurwaarden binnen als buiten het plangebied de status aan (bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden, Wav-gebied, Ecologische Hoofdstructuur). Geef aan voor welke planten en dieren aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Beschrijf zo nodig mogelijke mitigerende maatregelen die de aantasting kunnen voorkomen dan wel verzachten. Ook buiten de EHS kunnen in het gebied wezenlijke natuurwaarden aanwezig zijn of zijn er mogelijkheden deze waarden te versterken. Te denken valt aan broedvogels in deze houtwalrijke gemeente als ook aan kenmerkende fauna en flora in de vele pingoruines.

Gebiedsbescherming⁸

De notitie R&D vermeldt dat op basis van nader onderzoek en in overleg met de provincie zal worden nagegaan hoe wordt omgegaan met mogelijke significante effecten op Natura 2000-gebieden ten gevolge van ammoniakemissies.

In het planMER moet aangegeven worden waar de Natura 2000-gebieden, waaronder Bakkeveense duinen, Wijnjeterperschar, Alde Feanen, Groote Wielen en Lauwersmeer liggen ten opzichte van het plangebied. De Commissie adviseert hiervoor een ruim studiegebied aan te houden. Gebruik daarbij duidelijk en leesbaar kaartmateriaal. Beargumenteer zo nodig waarom bepaalde Natura 2000-gebieden niet in het MER worden meegenomen. Geef per gebied aan:

- de (instandhoudings)doelstellingen;
- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof;
- de heersende achtergrondconcentratie van verzurende en vermestende stoffen;
- de deposities die optreden op de verschillende gebieden (en indien relevant de locaties van gevoelige habitattypen in de gebieden) als de maximale mogelijkheden van de planalternatieven zouden worden gebruikt;
- de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities voor de natuur en de gevolgen die deze depositie heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen.

In de notitie R&D is vermeld dat de vergroting van de veehouderijen al snel kan leiden tot een toename van de ammoniakemissie. Geef aan of er, in cumulatie met andere plannen of activiteiten buiten het plangebied, vanwege de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan en de structuurvisie bieden een (verdere) overschrijding ontstaat van de kritische depositiewaarden. Ga in op welke locaties sprake is van een toename en op welke locaties een afname in vergelijking met de huidige situatie. Daarmee kan worden afgewogen of een zoneringsplan van activiteiten in nabijheid van natuurgebieden gewenst is.

De Commissie wijst er op dat uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een plan alleen mag worden vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets⁹ met succes wordt doorlopen. Het planMER dient

⁸ Op de website <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/biodiversiteit/leefgebieden-beschermen> is uitgebreide informatie te vinden over de specifieke gebiedsbescherming

⁹ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

ten minste een voortoets te omvatten op grond waarvan is vast te stellen of er mogelijk significant nadelige effecten kunnen optreden. Een Passende beoordeling moet gemaakt worden als significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden (in cumulatie met andere plannen of projecten) niet kunnen worden uitgesloten. De Passende beoordeling moet herkenbaar worden opgenomen in het planMER.

Voor het bepalen van eventuele effecten van de alternatieven op Natura 2000-gebieden is het van belang deze alternatieven te vergelijken met de huidige feitelijke situatie.

Provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS)

Ten zuiden van de kern Buitenpost ligt een gebied dat deel uitmaakt van de PEHS. In de notitie R&D is aangegeven dat de gevolgen van de verandering in depositie worden berekend. De Commissie adviseert de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van de PEHS te bepalen. Onderzoek welke gevolgen het initiatief voor deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Betrek daarbij ook de zeer kwetsbare gebieden die zijn aangewezen op grond de Wet ammoniak en veehouderij. Geef aan hoe het provinciaal planologisch regime voor de PEHS is uitgewerkt in een toetsingskader¹⁰ en hoe wordt omgegaan met externe en interne werking. Beschrijf bij eventuele gevolgen welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.

Soortenbescherming¹¹

In de notitie R&D is aangegeven dat de gevolgen voor de soorten die door de Flora- en faunawet worden beschermd globaal worden beschouwd. De Commissie adviseert te beschrijven welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het studiegebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.¹² Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten¹³ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats¹⁴. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen voorkomen of beperken.

-
- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
 - D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
 - C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁰ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld.

¹¹ Op de website <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/biodiversiteit/planten-en-dieren-beschermen> is uitgebreide informatie te vinden over soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

¹² Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels. Houd er rekening mee dat de nesten van vijftien vogelsoorten (met name roofvogels en uilen) jaarrond beschermd zijn waardoor een ontheffingsverplichting aan de orde kan zijn.

¹³ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

¹⁴ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

4.4 Bodem en water

Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, grondwaterbeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen en vice versa. Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit). Besteed hier in het bijzonder aandacht aan de pingoruines en dobbes. De natuurwaarden hiervan kunnen negatief zijn beïnvloed door het intensieve landbouw in de directe omgeving (o.m. eutrofiëring). Geef aan hoe het voornemen de waterkwaliteit beïnvloedt en hoe met gerichte (inrichtings)maatregelen deze invloed kan worden gemitigeerd en hoe negatieve historische effecten kunnen worden hersteld.

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten van de watertoets in het MER op te nemen. Geef aan in hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

4.5 Leefomgeving

4.5.1 Geur

De Commissie adviseert inzicht te geven in de (cumulatie van) geurbelasting, het aantal geurbelaste gevoelige bestemmingen en de geurhinder. Geef aan hoe de referentiesituatie en de alternatieven zich verhouden tot de Wet geurhinder en veehouderij. Betrek hierbij, voor zover van toepassing, eigen gemeentelijk geurbeleid en het geurbeleid van de omliggende gemeenten, dat mogelijk van invloed kan zijn op de eigen gemeente.

4.5.2 Lichthinder

Lichtuitstoot treedt in toenemende mate op ten gevolge van de toepassing van open stalsystemen in de melkveehouderijen. Zowel vanwege de stallen die opener worden (grotere open zijgevels en zogeheten serrestallen) als door het toenemende gebruik van kunstlicht in stallen om de lichtperiode te verlengen. De Commissie adviseert daarom om in het planMER in te gaan op het aspect lichthinder en maatregelen te beschrijven om de lichthinder vanuit de melkveehouderijen te beperken op basis van de huidige stand der techniek.

4.5.3 Geluid

In het planMER wordt een kwalitatieve beschrijving opgenomen over de effecten van geluid op geluidsgevoelige objecten.

De Commissie onderschrijft deze aanpak. Ga daarbij in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidsbeleid.

4.5.4 Luchtkwaliteit

De voornemens en de alternatieven worden volgens de notitie R&D voor het aspect fijnstof getoetst aan de toe- of afname van de emissie van stikstofoxiden (NOx) en zwevende deeltjes (PM₁₀).

De Commissie onderschrijft de aanpak die in de notitie R&D wordt voorgesteld.

4.5.5 Volksgezondheid

De notitie R&D geeft aan dat kort wordt ingegaan op de volksgezondheid, maar dat een toetsing van de alternatieven achterwege zal blijven. De Commissie adviseert om in het planMER in te gaan op de volksgezondheid in het gebied en de mogelijke (cumulatieve) effecten van de alternatieven hierop kwalitatief in beeld te brengen. Beschrijf daarnaast in het planMER de risico's met betrekking tot zoönosen-, zoals o.a. MRSA- en Q-koorts. Ga vooral ook in op de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken.

4.5.6 Verkeer

Geef kwalitatief de mogelijke effecten van het plan aan op de verkeersveiligheid op (smalle) buitenwegen als gevolg van de mogelijke functievermenging in gebieden die als commerciële zones in het plangebied zijn aangeduid. Besteed daarbij met name aandacht aan de verkeersveiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers. Beschrijf, indien noodzakelijk, welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn en/of welke extra ontsluiting van het gebied nodig is om de functievermenging te kunnen accommoderen.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in kennis' en 'samenvatting van het planMER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

5.1 Monitoring en evaluatie

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is belangrijk om te kunnen beoordelen of activiteiten binnen de milieugebruiksruimte blijven (of bijvoorbeeld voldoende afname van depositie wordt bereikt) en de ambities van de plannen gehaald worden.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkelingen in het gebied, en in het bijzonder die van de depositie, worden afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde niet wordt gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

Beschrijf in het planMER hoe de gemeente invulling gaat geven aan de monitoring en evaluatie.

5.2 Kaart- en ander beeldmateriaal

Gebruik in het planMER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging en omvang van de bestaande bedrijven, in het bijzonder de recreatie- en veehouderijbedrijven in het buitengebied;
- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied;
- de situering en status van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle gebieden en elementen.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen en relevante deelgebieden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Achtkarspelen

Bevoegd gezag: burgemeester en wethouders van de gemeente Achtkarspelen

Besluit: vaststellen van een structuurvisie en een bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C.14 en D.14

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit:

De gemeente Achtkarspelen wil voor haar landelijk gebied zowel een structuurvisie als een bestemmingsplan vaststellen.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Feenster van 17 juli 2012

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 18 juli t/m 28 augustus 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 29 juni 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 15 oktober 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ir. S. Bokma

Dr. F.H. Everts

Ing. D. Hamhuis

K. Ottens (secretaris)

Drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie reikwijdte en detailniveau Structuurvisie en bestemmingsplan buitengebied Achtkarspelen
- Kadernota Buitengebied 2011 van de gemeente Achtkarspelen van 31 januari 2011

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Structuurvisie en bestemmingsplan buitengebied Achtkarspelen

ISBN: 978-90-421-3615-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

